

(א) לקמן י"ג, (ב) לקמן מא'.
סו: עג. פט: מדיח מא'.
מסות ד: נדה לג. סג:].
(ג) לקמן ט: כמנזות מא': כ"ק טו:]; ד) [גליל כ:]; ו) [א"מ ומה לפי ביבואת (ס) עין זרין עס ד' מחיות ולכן לא התרת בהן יותר מ"ג מחיות ושלבס תאמר במניו דטגי נג' ו"ל דאין חילוק בין ד' ג' אפילו ב' מחיות חשיב לר' יהודה שפיר משט ד' מחיות דלאמר לקמן כפרק ב' [דף כג.], (ו) [לקמן דף טו:]; (ז) [ט"ז למשרין כבוד מנ' רוחות דהא איכא פחות מנ' מלאן ומלאן מיהו כי תאמר' לבד ונראה מבחוץ משכמת להו לנ' פסין של ג' כגדרי עיני כסחלא ופ"ה לא שרינן לה דמוקמינן לה גנראה מבחוץ ושהו מפניס אינו רובי' (ח"ט) ח' [הא' טו] מופלגת מש"ש, (ט) כס"ח: דהוי.

‏‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה האי מאי וכו' ושהו מבפנים לא מהני דאינו נדון משום להי ורבי צנני פסין דלמי: (ב) ד"ה ותרבינא וכו' האי ג' נכנסין נמי דרבי למשריה בלבד משמי רוחות כ"ל ומיות גנראה מבחוץ ושהו מבפנים נמחק: (ג) תוב' ד"ה רבי הוה וכו' שאפרש לקמן.
ג"כ בק"י ע"ה ד"ה ורבי נמנן:

‏‏

מוסף רש"י

אמר רב יוסף לא שמעתי. רב יוסף תלה ושכח תלמודו והיה אבי תלמודו מוכיזו [קטנו חג].
סו: עג. תבות ד: וכתיב' דהו ודה (סו).

‏‏

רב ניסים גאון

אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושהו מבפנים אין נדון משום להי, ור' סבר להו כר' יוסי. זה הדין חזרו על מה שאמר ר' יוסי במשנה בפרקין ברוחב הלחיים ו' יוסי אמר ר' רובין ג' טפחים. אמר ר' יוסף לא שביעני לו הא שמעתיא, אמר ליה אבי את אמרתה ניהלו ואהא אמרתה ניהלו. תמצא במסכ' נדרים בפרק אין בין המודר הנאה מחבירו, רב יוסף חלש אייבק ליה תלמודיה, אהדייה אביי קמיה. ובכל דוכתא היינו דאמר רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתיא. פסי ביראות שהתרתה כאן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יותר מ"ג אמה ושליש. עיקר שלו בפרק ב' דהנן עושין פסין לבריאות ד' דיומדין נאיא כח', ולפי שרובת הדימד' ר' טפחים שהן אמה, נמצא לשני הדיומדין ב' אמות ובהן הותר לטלל

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

רבי היא דאמר בעיניו צ'. שזירין לחצר של עשר הנפרצת צמלוה: **חצר** נוסרס **צפס** אחד. **חס** נפרצה לרשות הרבים ונשמיר צה מלד **ח' מותרת**. ובשאין הפירצה יותר מעשר עסקינן דאי יותר מעשר לא מהני ליה מחילה להאי חצר: **האי מאי אי אמרס בשלמא**. מתני' **כדהוה שמעינן לה מעיקרא** בזמכות קטנה כנגד אמלעיתה של גדולה ומהאמה הימירה נשארז שלשה לכאן ושלשה לכאן וי"ל נראה מבחוץ ושהו מבפנים משני רוחות ואפילו הכי קטנה חסורה דנראה מבחוץ ושהו מבפנים לא מהני (א) ורבי צנני פסין דחצר כרבי יוסי סבר לה דאמר במתני' (ו)

אין לחי פחות מרוחב שלשה וכל שכן פסין דחצר דצני רוחב כדצני רבי יוסי צלתי: **ודרינא**. דלוקמא [ט:]: צמופלגין מזה צננים ומוה צארצעה ליתא דל"כ לא הוה משמריא גדולה דפס צ' טפחים לא מהני ומיון דליתא לדרינא ליתא נמי לדרי צירא דלוקמא [סג] צנכסין דייון דמכוונת שלשה מכאן ושלשה מכאן כניסה מאי מהניא הא כי נכנסין נמי איכא **"למשריה** (ט) צנראה מבחוץ ושהו מבפנים מנ' רוחות ולא שרינן לה דמוקמינן ליה צנראה מבחוץ ושהו מבפנים אינו נדון משום להי משום הכי יהיב תנא שיעור לעודפה של גדולה שתהא ימירה על הקטנה אמה כי היכי דניהוו לה לגדולה שלשה מכאן ושלשה מכאן משום דרי צנני פסין צני ורצני' שלשה כרבי יוסי ומשום היתר גדולה נקט לה: **אלא אי אמרס נראה מבחוץ**. מהני וקטנה דאקסירא היינו טעמא משום דליתא לדרי צירא צנכסין ולדרינא צמופלגין וליכא לבד משני רוחות ואפילו הכי גדולה משמריא צניפוסין הנשארין לה מחזורי הכניסות ואף על פי שרוחב האחד אינו אלא צ' טפחים **דלא סבר לה כר' יוסי:** גדולה צ"א. דיהיב תנא שיעורא לעודפה אמה למה לי: **אי למשריה** לגדולה. דליהוי לה שזור משני צדדין קאתי: **עשער ושני טפחים** סגי. דהא רבי לא סבר לה כר' יוסי: **ואי למיסרה** לקטנה **קאסי**. כדי שיחקו כותלי אורכ הגדולה מכניסתה של קטנה ד' טפחים **מלד האחד** דלא לימני למימר לבד למשריה ולאגמוריה דאי לאו הכי הוה שרינן לה בקטנה צנראה מבחוץ ע"י לבד: **לישמעינן**. גדולה רחבה הרבה ומיפליג טובא דהוי מילתא דפסיקא דהא לאו מילתא דפסיקא

היא הוילי ומפולג' (י) מכותל זה צלשלה ומכותל זה צלשלה וצנצני מהכי לא דהא צ"י וד' טפחים נמי מיתסרא וכגון דמופלגת צחצי טפח מכאן וצלשלה וחלי מכאן דמשתריא גדולה צניפוף משהו מכאן ושלשה וחלי מכאן וקטנה מיתסרא דליכא לבד משני רוחות: **אלא לאו ש"מ**. על כרחק דוקא שלשה מכאן ושלשה מכאן למשריה לגדולה נקט לה ואפ"ה קטנה חסורה דנראה מבחוץ לא מהני ש"מ: **לא שמיע לי הא שמעא**. דרבה בר רב הונא מרב הונא אצוה דנראה מבחוץ נידון משום לחי: **לחי המושך עם דופנו על מצוי**. לחון שנראה כמארץ את דופן המצוי שמעמיד חודו כנגד עוצי הדופן דמיכסי חודו צעוציו של דופן דשהו מבפנים ונראה מבחוץ שאין חודו של לחי מכסה כל עוצי הדופן שרחב ממנו: **צונו**. צכל המצוי שהרי אין כאן לחי: **שמע מינה משך מצוי ארצע**. מדקאמר נידון משום מצוי: **צין לחיים אסור**. מדקאמר עד חודו הפנימי: **ושמע מינה נראה מבחוץ ושהו מבפנים** נידון משום לחי. מדקאמר נידון משום לחי: **סיוצא והלפסא**. דהא אוחצנייה מחצר קטנה שנפרצה לגדולה: **דעני רבי חייא כווסיה**. כותל שלניד אחד כנוס כו' [ט:]: **עד כמה**. יהא רחב ולא יהא רריך למעט לרבי **יהודה: פסי ציראות שהפרסה בהן**. שלש עשרה אמה ושליש דתנן צפרק שני [לקמן פ:]: **עושין פסין לציראות** שצרשות הרצים והן עמוקין עשרה ואסור למלאות מהן ולהניח על שפתן שמוילא מרשות היחיד לרשות הרצים והתירו חכמים לעשות ארצעה דיומדין לארצע פיאות ולשויה צין הפסין רשות היחיד ומותר למלאות ושרי רבי יהודה להרחיק זה מזה מלא שני רצקות של ארצעה ארצעה צקר ועוציה של פרה אמה ושני שלישי אמה דהוה להו שלש עשרה אמה ושליש לשמונה בקר: **והיא הנוספת**. מדה זו שאתה מציא צה איסור ליותר משלש עשרה אמה ושליש למצוי משום טעמא דלא התרתה צו פרוץ מרובה על העומד היא הנותנת טעם להיתר דהתם הוא דאיכא עומד מועט משום הכי לא התרתה צו יותר משלש עשרה אמה ושליש אצל מצוי דרוצו סתום שרי ציה טפי: **אי נמי לאידך גיסא**. דלא תיתי ליה מפסי ציראות דאילו התם הוא דהקלת צה קולא דמכשרת ליה צפרוך מרובה על העומד אקיל נמי קולא אחרימי דלהוי חסוצ פתח עד שלש עשרה אמה ושליש: **כלל כלל לא**. טפי מעשר לא: **אין הלכה כאוסה משנה**. דאמי אורירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומצטל ליה לקנה:

רבי היא דאמר בעיניו שני פסין דתניא (ב) **חצר** נותרת בפס אחד רבי אומר בשני פסין האי מאי אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושהו מבפנים אינו נידון משום לחי ורבי סבר לה כר' יוסי ודרבי זירא ודרבינא ליתא משום הכי קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה משום דר' סבר לה כר' יוסי אלא אי אמרת נראה מבחוץ ושהו מבפנים נידון משום לחי ודרבי זירא ודרבינא איתא ור' לא סבר לה כר' יוסי גדולה באחת עשרה למה לי ממה נפשך אי למשרייה לגדולה קאתי בעשר ושני טפחים סגי ואי למיסרה לקטנה קאתי לאשמועינן דמפלגי טובא אלא לאו ש"מ נראה מבחוץ ושהו מבפנים אינו נידון משום לחי ש"מ א"ר יוסף לא שמיע לי הא שמעתהא א"ל אביי את אמרת ניהלו ואהא אמרת ניהלו דאמר

רמי בר אבא אמר רב הונא * לחי המושך עם דפנו של מבוי פחות מוד' אמות נידון משום לחי ומשתמש עם חודו הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי ואסור להשתמש בכולו ואת אמרת לן עלה שמע מינה תלת שמע מינה בין לחיון אסור ושמע מינה משך מבוי בארבע ושמע מינה נראה מבחוץ ושהו מבפנים נידון משום לחי והלכתא נראה מבחוץ ושהו מבפנים נידון משום לחי א **הרב מועשר ימעט ר' יהודה** אומר אינו צריך למעט ועד כמה סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר עד שלש עשרה אמה ושליש וקל וחומר מפסי ביראות (ג) ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש והיא הנותנת פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד תתיר בו יותר מ"ג אמות ושליש אי נמי לאידך גיסא פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא אקיל בהו קולא אחרינא מבוי כלל כלל לא תני לוי מבוי שהוא רחב עשרים אמה נועץ קנה באמצעיתו ודיו הוא תני לה והוא אמר לה דאין הלכה כאותה משנה איכא דאמרי אמר שמואל משמיה דלוי אין הלכה כאותה משנה אלא היכי עביד אמר שמואל משמיה דלוי עושה

י. רבי היא דאמר בעיניו שני פסין דתניא וכו'

אפילו צוחר מרובעת סגי צפס משהו דצמרובעת פליגי כמו שאפרש לקמן (א): **ושני טפחים סגי**. האי צ' טפחים לאו דוקא דהא אמרינן [לקמן ד' יב.]: צנתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן ואין סכרה לומר דמשהו לאו דוקא כדלמרינן פרק חלון [לקמן ד' פ.]: גצי שיטופי מצואות ורריך להגביה כל שהו וכמה כל שהו טפח דאס כן הוה ליה לפרושי כי התם אי נמי צפס גמור סגי צנני משהיון אצל כותל עצמו לא חשיב פס אס לא צרוצב טפח דאין היכר כל כך צותל כמו צפס גמור: **עושה**

רמי בר אבא אמר רב הונא * לחי המושך עם דפנו של מבוי פחות מוד' אמות נידון משום לחי ומשתמש עם חודו הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי ואסור להשתמש בכולו ואת אמרת לן עלה שמע מינה תלת שמע מינה בין לחיון אסור ושמע מינה משך מבוי בארבע ושמע מינה נראה מבחוץ ושהו מבפנים נידון משום לחי א **הרב מועשר ימעט:** אמר אביי רב אחי קמיה דרב יוסף למימר עד שלש עשרה אמה ושליש וקל וחומר מפסי ביראות (ג) ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש והיא הנותנת פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד תתיר בו יותר מ"ג אמות ושליש אי נמי לאידך גיסא פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא אקיל בהו קולא אחרינא מבוי כלל כלל לא תני לוי מבוי שהוא רחב עשרים אמה נועץ קנה באמצעיתו ודיו הוא תני לה והוא אמר לה דאין הלכה כאותה משנה איכא דאמרי אמר שמואל משמיה דלוי אין הלכה כאותה משנה אלא היכי עביד אמר שמואל משמיה דלוי עושה

היא הוילי ומפולג' (י) מכותל זה צלשלה ומכותל זה צלשלה וצנצני מהכי לא דהא צ"י וד' טפחים נמי מיתסרא וכגון דמופלגת צחצי טפח מכאן וצלשלה וחלי מכאן דמשתריא גדולה צניפוף משהו מכאן ושלשה וחלי מכאן וקטנה מיתסרא דליכא לבד משני רוחות: **אלא לאו ש"מ**. על כרחק דוקא שלשה מכאן ושלשה מכאן למשריה לגדולה נקט לה ואפ"ה קטנה חסורה דנראה מבחוץ לא מהני ש"מ: **לא שמיע לי הא שמעא**. דרבה בר רב הונא מרב הונא אצוה דנראה מבחוץ נידון משום לחי: **לחי המושך עם דופנו על מצוי**. לחון שנראה כמארץ את דופן המצוי שמעמיד חודו כנגד עוצי הדופן דמיכסי חודו צעוציו של דופן דשהו מבפנים ונראה מבחוץ שאין חודו של לחי מכסה כל עוצי הדופן שרחב ממנו: **צונו**. צכל המצוי שהרי אין כאן לחי: **שמע מינה משך מצוי ארצע**. מדקאמר נידון משום מצוי: **צין לחיים אסור**. מדקאמר עד חודו הפנימי: **ושמע מינה נראה מבחוץ ושהו מבפנים** נידון משום לחי. מדקאמר נידון משום לחי: **סיוצא והלפסא**. דהא אוחצנייה מחצר קטנה שנפרצה לגדולה: **דעני רבי חייא כווסיה**. כותל שלנידו אחד כנוס כו' [ט:]: **עד כמה**. יהא רחב ולא יהא רריך למעט לרבי **יהודה: פסי ציראות שהפרסה בהן**. שלש עשרה אמה ושליש דתנן צפרק שני [לקמן פ:]: **עושין פסין לציראות** שצרשות הרצים והן עמוקין עשרה ואסור למלאות מהן ולהניח על שפתן שמוילא מרשות היחיד לרשות הרצים והתירו חכמים לעשות ארצעה דיומדין לארצע פיאות ולשויה צין הפסין רשות היחיד ומותר למלאות ושרי רבי יהודה להרחיק זה מזה מלא שני רצקות של ארצעה ארצעה צקר ועוציה של פרה אמה ושני שלישי אמה דהוה להו שלש עשרה אמה ושליש לשמונה בקר: **והיא הנוספת**. מדה זו שאתה מציא צה איסור ליותר משלש עשרה אמה ושליש למצוי משום טעמא דלא התרתה צו פרוץ מרובה על העומד היא הנותנת טעם להיתר דהתם הוא דאיכא עומד מועט משום הכי לא התרתה צו יותר משלש עשרה אמה ושליש אצל מצוי דרוצו סתום שרי ציה טפי: **אי נמי לאידך גיסא**. דלא תיתי ליה מפסי ציראות דאילו התם הוא דהקלת צה קולא דמכשרת ליה צפרוך מרובה על העומד אקיל נמי קולא אחרימי דלהוי חסוצ פתח עד שלש עשרה אמה ושליש: **כלל כלל לא**. טפי מעשר לא: **אין הלכה כאוסה משנה**. דאמי אורירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומצטל ליה לקנה:

ומעמידו

ח' אמה, ונשאר עדיין מעובי הפרות שני שלישי אמה לפרה חן חן' פרות, הרי י"ו שלישי' ח' אמה ושליש' נמצא הכל י"ג אמה ושליש אמה. וא' ק"ו מפסי ביראות ומה פסי ביראות שהותרה בהן פרוץ י"ג אמה ושליש על העומד, והוא הדיומד שהוא רחבו ג' טפחים, ג' מיכן וג' מיכן והוה הפרוץ מרובה על העומד, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד כו'. ודחינן היא הנותנת. כלומר זו היא הראייה שהבאת ללמד מנה, מראה כי חילוף מה שאמרת. הא דתני לוי מבוי שרחב כ' אמות נועץ קנה באמצעיתו ודיו כו', לית הילכתא כוותיה. ודחיכי עביד הא. אמר אבייל)

עין משפט ונר מצוה

א [שז"ע א"ח ס' שסג טעף יג]

גה ב מיי פ"ז מהל' שנת הלכה יד סגנ עשין דרצני א טוש"ע א"ח ס' שסג טעף יו:

‏‏

רבינו חננאל

ור' היא דצריך בחצר שני פסין, דתניא חצר ניתרת בפס אחד ר' אומר בשני פסין. עכשיו אם תאמר דר' זירא דאמר בכנסין כותלי קטנה בגדולה ג' ליתה. ותרבינא נמי דאמר כותליה ולא אחד מהן במופלגת [מכותל זה] ד' ומכותל זה ב' ליתה, ולעולם אין נכנסין כותליה ולא אחד מהן רוחו ד' טפחין וכותליהון שניון, וזו י"א אמה וזו י' אמה, נמצאת הגדולה יותרת על הקטנה ג' טפחים מיכן וג' טפחים מיכן. ומתני' ר' היא, ור' סבר לה כר' יוסי דאמר רוחבן של לחיים ג' טפחים לכל אחד, ולחיים מעליה הוו. ואמאי קטנה קטירה דנראה מבחוץ ושהו מבפנים אינו נידון משום לחי. אלא אי אמרת נראה מבחוץ ושהו מבפנים נידון משום לחי, ור' זירא (לדרבינא) [נדרבינא] איתא, ור' לא סבר לה כרבי יוסי, אמאי תני זירא גדולה בי"א קטנה ב', אי לאסור קטנה קאתי לאשמעינן אפילו מפלגא טובא. אי למישרי גדולה לשפעינן דגדולה ויתרה על הקטנה שני משהיון, משהו מיכן ומשהו מיכן, הרוחין לחיים של גדולה, כותנן רוחב ועוביו כל שהוא. אלא לאו ש"מ נראה מבחוץ ושהו מבפנים אינו נידון משום לחי ש"מ. אמר רב יוסף לא שמיע לי הא שמעתיא. ובהך פירושנה הא דאמר רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתיא במקומות הרבה, דבר זה מפורש בנדרים, כי הלש רב יוסף אייבק תלמודיה ואנשייה מפעריה, וכד איתפח אהדייה ליה אביי, היינו דאמר את אמרת ואי אהא אמרת לן, בלתי המושך עם דופנו של מבוי פחות מד' אמות נידון משום לחי ומשמש עם חודו הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר דאמר ר' יהוד' [דא"צ] למעט אם הוא רחב כמה אילבא דר' יהוד' אין צריך למעט. ובאנו לפרשי טעמיה דר"י מפסי ביראות דמתיר התם רחב בין הדיומדין כמלוא שתי רבקות של ד' ר' בקר, הנה ח' פרות וכל פרה מפורש כי עוביה אמה, ושני שלישי אמה, נמצא המקום שמפלי ח' פרות

בניהון בפרוץ מרובה על העומד. ובתלמוד ארץ ישראל גרסי שבכל מקום עומד מרובה על הפרוץ וכאן הקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד. והחמרתה עליו בדבר זה שבכל מקום עושה פס של ר' (ו' טפחים וכאן של ר') טפחים. ופירוש י"ג אמה ושליש שבניהם הוא ששנינו בסוף המסכת ור' יהודה אומר שלד' ד' קשורות ולא מותרות. נמצא בין ב' הדיומדין רוחב שיעור ח' פרות, כשתתן לכל אחת מהפרות ב' אמות פחות שלישי. וכשתצפנו לח' ימצא י"ג אמה ושלישי. ומיכן אמרו לא התרתה בהן יותר מ"ג אמה ושלישי. ומה שאמרו מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד. כבר מפורש הוא בזה הפרק במשנה וליכב' שלא יהיו פרצות יתירות על הבניין. ובברייתא יש עוד ואם הוה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור. והוה כלל לכל מציאות שבת חוץ מפסי ביראות, כמו שביארנו שהיא מיוחדת.

^[1] לפניו שמואל משמיה דלוי